

יום א', ד' בחשוון תשס"ט (02 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם. אבא קובנר, 1978

בפרשת נח שקראנו אותה אתמול בשבת, אנחנו "חוזרים" לבריאת העולם במובן מסויים. יותר נכון לומר לבניית עולם חדש על חורבן העולם הישן. דמותו של נח היא מרכזית בדראמה הזאת, ועל כתפיו מונחת האחריות למלאכת הקודש הזאת.

אחריות אחרת מיועדת לעם סגולה, ואנו נחכה להופעתו של אברהם אבינו בבמת ההיסטוריה לפרשה של השבת הקרובה, פר' "לך-לך". בינתיים בשעה שיוצאים נח ובני ביתו מהתיבה, הם מקבלים על עצמם את עולן של מצוות – הקרויות שבע מצוות בני נח. הקטע הבא מברר לנו את משמעות המשימה והאחריות:

שבע מצוות בני נח

אלפי שנים לפני מתן תורה לישראל, קיבלו אדם הראשון ונח מערכת חוקה ומוסר מאלוקים. מערכת זו היתה ידועה מאז ומעולם כ**חוקה האוניברסאלית**, ונקראת בפי חז"ל: **שבע מצוות בני נח**. מצוות אלה שניתנו ל**אדם הראשון** ול**נח** מהוות ברית בין אלוקים וכלל האנושות. הן מחייבות כל יצור אנוש, ואלו הן:

1. הציווי להקים **בתי משפט** - לשפוט בהתאם לחוקה האלוקית הזאת ולהבטיח את שלימותה.

2. האיסור לקלל את ה' - שמתוכו משתמע החיוב **לכבד את אלוקים** כסמכות הריבונית על ענייני אנוש.

3. **האיסור לעבוד עבודה זרה** ולהשתתף במנהגים האכזריים המתלווים אליה. פולחנים אלה פוגעים בכבוד לאלוקים והורסים את מירקם החברה. עם הכחשת כוח אלוקים הבלעדי, נקבעות החלטות האדם על פי טובתו האישית. איסור זה מלמד את ההימנעות מסגידה לאדם, לכוח, לתענוגות, למדינה או לכל תחליף אחר לאלוקים.

4. **האיסור לרצוח** (כולל על ידי שליח) - מיוסד על ההכרה שאדם נברא בצלם אלוקים ולכן חייו מקודשים. איסור זה הוא מוחלט. יהרג ואל יעבור [על איסור רצח! מותר להרוג רק כהגנה עצמית, ולכן הותר לבית דין לפסוק דין מות למפירים את החוקה. התאבדות לדעת אסורה. כאן נכללים גם חוקי המלחמה: מלחמה מותרת רק כהגנה עצמית או כאמצעי לקיים את החוקה בהעדר אמצעי אחר. התאכזרות ישירה אסורה. חובה להתייחס לשבויים באופן הומני, ויש לחוס על חיים ועל רכוש. חובה לכבד הסכמים ולהכיר בזכות הניטרלים. יש להגן על שליחים מדיניים.

5. **איסור גניבה**, שוד וחטיפת בני אדם - ומשתמע ממנו החיוב לכבד את זכויות היחיד והכלל ואת רכושם, וכן החיוב לעזור לחלשים ולנזקקים ולתמוך בהם.

6. **איסור זימה**, הומוסקסואליות ויחסים עם בעלי חיים - ומכאן החיוב לשמור על מוסר מיני וטהרת המשפחה בכל תוקף.

"לְדוֹד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאֶה תִּבֵּל וְיִשְׁבִּי בָהּ." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום א', ד' בחשוון תשס"ט (02 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם. אבא קובנר, 1978

7. **איסור אכילת איבר** מבהמה **בעודה בחיים** – ומכאן החיוב לרחם על כל היצורים ולהקל על סבלם. שחיטת בעלי חיים לשם אכילתם הותרה רק באופן הומני.

[הערה: על מנת להקל על הזיכרון ניתן לתת סימנים בשבע מצוות בני נח:

1. **א** בר מן החי

2. **ב** רכת השם

3. **ג** זל

4. **ד** ינים

שלוש מצוות שיהרג ולא יעבור:

5. **ה** איסור ע"ז

6. **ו** איסור שפיכות דמים

7. **ז** איסור גילוי עריות.

לפי מסורת חז"ל הנשענת על הכתובים, שש מצוות נצטווה כבר אדם הראשון, ואילו המצווה השביעית, אבר מן החי, נצטוו נח ובניו. מכאן הביטוי 'שבע מצוות בני נח', כאשר הכוונה היא לכלל האנושות.]

הצורך בחוקה אוניברסאלית ברור ומובן. ללא מערכת הוראות ברורה, כיצד ידע המין האנושי מהו הטוב באמת ומהו הרע? מי יקבע את הקו המפריד בין האינטרסים האנוכיים הטבועים בלבם של היחיד או של עם שלם ובין אלה המניעים את זולתם?

אילו היו בני האדם מבססים את החלטותיהם רק על הגיונם הסובייקטיבי, ולכן המוגבל, היו תופסים את האמת באופן שונה זה מזה, ולא זו בלבד, אלא היו מכחישים איש את האמת של רעהו, ולבסוף היו מכחישים את האמת מכל וכל. גם אילו היה חוש מסוים של מוסר וצדק, שטבוע עמוק באדם, מגנה מעשים כגון עבודה זרה, אכזריות או שפיכות דמים שלא לצורך, האומנם יש בכוח יחיד או יחידים להצליח לשכנע אחרים לשלם יותר מאשר מס שפתיים לאידאלים הללו? בקיצור, ההיה סיכוי כלשהו לייסד חברה על אדני הצדק והמוסר?

ניתן לטעון, שעל אף הצורך לכאורה בחוקה אוניברסאלית, עדיין יש מקום לשאלה: מדוע החוקה חייבת להיות **אלוקית**? אך זוהי בדיוק הנקודה הגורלית. כפי שנראה, יש קשר נחוץ בין החוקה האוניברסאלית ובין המקור הטרנססנדנטי של המוסריות שמצווה על האדם לקיים את חוקיו. המודעות לאלוקים תלויה בקשר הזה, וכן ההכרה באהבתו ובהשגחתו וקיום סגנון חיים מוסרי מתוך אמונה המתבטאת הלכה למעשה. כל אלה מביאים לאהבה ולכבוד לאלוקים וליצוריו. כאשר הקשר בין אלוקים ומערכת המוסר מתנתק, האדם פורק כל עול ומתעלם מהחוק. ...

[למאמר המלא, לחץ/י כאן]

"לְדוֹד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאֶה תִּבְּל וְיֹשְׁבֵי בָהּ." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום ראשון בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל